

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्दः ५१२७ ग्रीष्म-ऋतुः
सूर्यः उत्तरायणः आषाढशुक्लप्रतिपदा
आषाढ १२ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-४ ■ वर्ष-४ ■ अङ्क-२३८

1

जून २६, २०२५

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 हिमाचलस्य कुल्लौ चतुर्थ स्थानेषु
मेघविस्फोटाः, येन विनाशः
अभवत्; विद्युत्परियोजना सहित
त्रयः जनाः प्रक्षालिताः

3 'पाण्डुलिपिविज्ञानं प्रतिलेखनञ्च'
विषयक- एकविंशति-दिनात्मक-
राष्ट्रियकार्यशालायाः तृतीयदिवसः
सम्पन्नः

4 CBSE इत्यनेन २०२६ तः वर्षे
द्विवारं १० कक्षायाः
बोर्डपरीक्षाः कर्तुं मानदण्डाः
अनुमोदिताः

भारतीयान्तरिक्षयात्री शुभांशु-शुक्लः एकजियोम्-४ इत्यभियानाय यानारूढोऽजायत,
राकेशशर्मणः अनन्तरं चतुर्थ दशकेषु अन्तरिक्षं गच्छन्प्रथमः भारतीयः

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारतीयः
अन्तरिक्षयात्री शुभांशुशुक्लः एकजियोम्-४
इत्यभियानेन अन्तरिक्षं प्रस्थितवान्,
अवसरोऽयं देशाय ऐतिहासिकमहत्त्वधायी
वर्तते। अवधेयं वर्तते यत् राकेश-शर्मणः
अनन्तरं शुक्लः चतुर्थ दशकेषु प्रथमः
भारतीयः अस्ति यः अन्तरिक्षं प्रविशति।
प्राप्तवार्तानुसारं भारतीय-मानक-
समयानुसारम् एकाधिकद्विदशवादाने
संयुक्तराज्यामेरिकादेशस्य फ्लोरिडा-
नगरस्य केनेडी-स्पेस-केन्द्रात् एतत्
प्रक्षेपणम् अभवत्। एकिसओम् मिशन्
इत्यस्य नेतृत्वं अमेरिकादेशस्य कमाण्डर
पेगी विट्सन् इत्येषः करोति, यत्र भारतीय-
वायुसेनायाः ग्रूप-केण्डन् शुभांशु-शुक्लः
मिशन्-पायलट इति रूपेण, हेगरेयन्-
अन्तरिक्षयात्री टिबोर् कापू, पोलिश-
अन्तरिक्षयात्री स्लावोस् उज्जान्स्की-
विस्त्रीब्स्की च अभियानस्यास्य
विशेषज्ञरूपेण सन्ति। भारतीय-अन्तरिक्ष-
अनुसन्धान-सङ्घटनम् अवदत् यत्,
एकजियोम्-४ इति सायं सार्धचतुर्विंशते
अन्ताराष्ट्रिय-अन्तरिक्ष-स्थानकेन सह
सम्पर्कं करिष्यति। ग्रूप-केण्डन् शुक्लः
अन्तरिक्षात् सन्देशम् प्रेषितवान् यत् एषा
अद्भुतयात्रा अस्ति। सः अवदत् यत् एषा
यात्रा अन्ताराष्ट्रिय-अन्तरिक्षकेन्द्रस्य
आरम्भः नास्ति अपितु भारतस्य मानव-
अन्तरिक्ष-कार्यक्रमस्य आरम्भः वर्तते।

ग्रूप-केण्डन् शुक्लः जयहिन्द जयभारत इति
उक्त्वा प्रत्येकं भारतीयः तस्य भागः भवितुं
च आमन्त्रयत्। शुभांशु-शुक्लः
अन्ताराष्ट्रिय-अन्तरिक्षस्थानके
स्वस्याभियाने सप्तविंशतिदिनं सूक्ष्म-
गुरुत्वीयं च प्रयोगाणि करिष्यति। ध्यातव्यं
वर्तते यत् शुक्लाय अवसरोऽयम् भारतीय-
वायुसेनायाः विज्ञ-कमाण्डर राकेश-शर्मणः
अनुकरणरूपेण भविष्यति, यः सोवियत्-
इण्टर्कोस्मोस्-कार्यक्रमस्य भागत्वेन
चतुरशीत्यधिकेकोनविंशतितमवर्षस्य
अप्रैलमासस्य तृतीय-दिनाङ्के सोयुज्-टी-
११ इत्यस्मिन् उड्डेयत। शर्मा-वर्यः साल्युट्
-७ इति अन्तरिक्षस्थानके सप्तदिनानि
अन्तरिक्षे एवं व्यतीतवान्। राष्ट्रपतिः
द्रौपदीमुर्मूः भारताय अन्तरिक्षीय-

नूतनसोपानस्य उद्घाटनाय शुक्लं
अभिनन्दितवती; प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी च
अवदत् यत् सः
चत्वारिंशदधिकैकशतकोटि-भारतीयानां
आशाम् आकांक्षाञ्च वहति।
राष्ट्रपतिपदसीमा द्वीपदीमुर्मूः इत्येषा
अकथयत् यत् शुभांशुशुक्लः भारताय
अन्तरिक्षस्य नूतनं सोपानमुद्घाटयन्नस्तीति
मत्वा, आराध् नक्षत्राणां यात्रायै
गर्वोत्साहार्थं भरितमस्ति। सामाजिक-
प्रसार माध्यमे राष्ट्रपतिः मुर्मूः अवदत् यत्,
शुक्लः तस्य सहान्तरिक्षयात्रिणश्च वस्तुतः
वसुधैव कुटुम्बकमिति सिद्धीकृतवन्तः। सा
अभियानस्य सफलतायै शुभाशयाः
प्रेषितवती। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी
सामाजिक-प्रसार-माध्यमेन
अन्तरिक्षाभियानाय सफल-प्रक्षेपणस्य
स्वागतम् अकरोत्, श्रीमोदी अवदत् यत्,
भारतीयान्तरिक्षयात्री ग्रूप-क्याण्डन् शुभांशु
शुक्लः अन्ताराष्ट्रिय-अन्तरिक्ष केन्द्रम् प्रति
गन्ता प्रथमः भारतीयः भवन्ति।
प्रधानमन्त्री अवदत् यत्, ग्रूप-क्याण्डन्
शुक्लः चत्वारिंशदधिकैक-शतकोटि-
भारतीयानां शुभाशयाः, आशाः,
अभिलाषाश्च वहति। केन्द्रीय-अन्तरिक्ष-
राज्यमन्त्री डा. जितेन्द्र-सिङ्गः नवदेहल्यां
वार्तालापं कुर्वन् अवदत् यत्, शुभांशु
शुक्लः अस्य सम्पूर्णस्य अभियानस्य
महत्त्वपूर्णः घटकः भविष्यति।

सुभाषितम्

न कुलं वृत्तहीनस्य,
प्रमाणमिति मे मतिः।
अन्तेष्वपि हि जातानां,
वृत्तमेव विशिष्यते॥

अर्थात्- कुल से मनुष्य की
पहचान नहीं हो सकती। मनुष्य
की पहचान उसके सदाचार से
होती है, भले ही वह किसी भी
कुल में क्यों न पैदा हुआ हो।

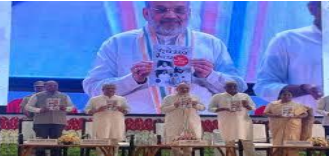
प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

नवदेहल्यां "द इमर्जेन्सी
डायरीज-इयर्स दैट् फोर्ड अ
लीडर्" इति पुस्तकस्य विमोचनं
कृतवान् केन्द्रीय-गृह-मन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ता: - केन्द्रीय-गृह-मन्त्री
अमितशाहः नवदेहल्यां 'द इमर्जेन्सी
डायरीज इयर्स दैट् फोर्ड अ लीडर्' इति
पुस्तकस्य विमोचनं कृतवान्। अस्मिन्
पुस्तके अपात्कालमिति विरुध्य युद्धे,
तत्कालीनस्य राष्ट्रिय-स्वयंसेवकसंघस्य
प्रचारकयुवकत्वेन प्रधानमन्त्रिणः
नरेन्द्रमोदीवर्यस्य सम्मोहकं चरित्रं
निरूपितमस्ति। अस्मिन् पुस्तके
श्रीमोदिनः लोकतन्त्रीय आदर्शाणां कृते
सङ्घर्षस्य, तेषां संरक्षणार्थं प्रचारार्थं सः
कथं जीवनं यावत् कार्यम् अकरोदिति च
सजीवतया चित्रितम् अस्ति।

वाणिज्य-उद्योग-मन्त्री
पियूषगोयलः देशस्य निर्यातं
वर्धयितुं उत्पादनसम्बद्ध-
प्रोत्साहन योजनायाः विषये
समीक्षोपवेशनं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - वाणिज्य-उद्योग-मन्त्री
पियूषगोयलः देशस्य निर्यातं वर्धयितुं प्रमुखक्षेत्रेषु
आत्मनिर्भरतायाः निर्यातस्पर्धायाश्च आवश्यकतेति
विषये अवधानं दत्तवान्। सः अवदत् यत्, देशः
तानि क्षेत्राणि लक्ष्यीकरोत् यत्र भारतं अन्यदेशानाम्
अपेक्षया प्रतिस्पर्धात्मकरूपेण अग्रे अस्ति।
उत्पादनसम्बद्ध-प्रोत्साहन योजनायाः विषये
समीक्षा-सभायां मन्त्रिणा एतदुक्तम्। मन्त्रिणा
विषयेऽस्मिन्नपि अवधानं दत्तं यत् परिमाणस्य स्थाने
गुणवतायुक्त-कुशल-मानव-शक्तेः निर्माणे अवधानं
स्यात्। पी. एल्. आई. योजना चतुर्दश प्रमुखक्षेत्रेषु
कार्यान्वयनस्य विविधस्तरेषु अस्ति। योजनेयं
षट्सप्तति-सहस्रोत्तर-एकलक्ष-कोटिरूप्यकाणां
निवेशस्य साक्ष्यमकरोत्, येन द्वादश लक्षपरिमितौ
प्रत्यक्षाप्रत्यक्ष-व्यवसराः उत्पद्यन्त।

अमेरिकादेशस्य राष्ट्रपतिः
डोनाल्ड ट्रम्पः अमेरिकादेशस्य
वायुसेनायाः आक्रमणे
ईरान्-देशस्य परमाणु-
केन्द्रस्य विनाशः न
अभवदिति कथनं निराकृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: -
अमेरिकादेशस्य राष्ट्रपतिना
डोनाल्ड ट्रम्प इत्यनेन ईरान्-
देशस्य परमाणु-केन्द्रस्य विनाशः
न अभवदिति कथनं निराकृतम्।
सः प्रसारमाध्यमानां सूचनाः
निराकुर्वन् निन्दयञ्च उक्तवान् यत्
ईरान्-देशस्य परमाणु-स्थलानि
पूर्णतया नष्टानि सन्ति।

ये जनाः आपत्काले संघर्षं
कृतवन्तः, कष्टान् च
प्राप्तवन्तः, ते भारते
लोकतन्त्रस्य जीवनाय
महत्त्वपूर्णं योगदानं दत्तवन्तः
- रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता: - रक्षामन्त्री
राजनाथसिंहः उक्तवान् यत्
आपत्कालस्य प्रवर्तनेन पञ्चाशत्
वर्षपूर्वं भारतीयजनतन्त्रस्य
कण्ठरोधस्य कुत्सितः प्रयासः कृतः।
संविधान-हत्या-दिवसस्यावसरे,
सामाजिक-प्रसार माध्यमे श्री-सिङ्गः
अवदत् यत् आपत्काले ये जनाः संघर्षं
कृतवन्तः, कष्टान् च प्राप्तवन्तः, ते
भारते लोकतन्त्रस्य जीवनाय
महत्त्वपूर्णं योगदानं दत्तवन्तः।

हिमाचलस्य कुल्लौ चतुर्षु स्थानेषु मेघविस्फोटाः, येन विनाशः अभवत्; विद्युत्परियोजना सहित त्रयः जनाः प्रक्षालिताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - **कुल्लू:**। मानसूनस्य आरम्भानन्तरं बुधवासरे नारङ्गसचेतनायाः मध्य हिमाचलप्रदेशे प्रचण्डवृष्ट्या अनेकस्थानेषु विनाशः जातः। बञ्जार, सैजकुल्लू, मणिकर्णतः मनालीपर्यन्तं मण्डले विभिन्नस्थानेषु मेघविस्फोटस्य, आकस्मिकजलप्रलयस्य च घटनाः ज्ञाताः सन्ति। बुधवासरे कुल्लूजनपदस्य सैजस्य जीवानालायां, गडसायाः शिलागढे, मनालीक्षेत्रस्य सोगैलरी इत्यत्र, बञ्जारस्य होरनगाडे मेघविस्फोटाः अभवन्। तथैव गडसा उपत्यकायां हुरलानाला, पञ्जानाला, मणिहारनाला, मणिकर्णस्य ब्रह्मगंगानाला, ग्रहरन, कुथी काकडीनाला, जीभीसमीपे कोटलाधारस्य समीपं च प्रचण्डवृष्ट्या जलोपप्लवस्य स्थितिः अभवत्। शिलागढक्षेत्रे मेघविस्फोटस्य आशङ्का अपि प्रशासनेन प्रकटिता अस्ति। सैजस्य जीवानालायां मेघविस्फोटस्य कारणेन सम्पूर्णायां उपत्यकायां आतङ्कस्य वातावरणं जातम्। अतिरिक्त-उपायुक्तेन अश्वनीकुमारेण मेघविस्फोटस्य पुष्टिः कृता अस्ति। काङ्गडामण्डलस्य खनियारा-नगरस्य मनुणी-खड्-इत्यत्र वाहयित्वा एकस्य व्यक्तेः मृत्युः अभवत्। राज्यराजधानी शिमलानगरे अपि प्रचण्डवृष्टिः अभवत्

जीवानालायां एक-मेगावाद्युद्युत् परियोजना प्रक्षालिता

सैजबाजारमार्गः क्षतिग्रस्तः अभवत् तथा च जीवानालायां जीपयानं, एकमेगावाद् विद्युत्परियोजना चापि प्रक्षालिता। सियुण्डमार्गस्य क्षतिकारणात् अत्र अस्थायी आपणम् प्रक्षालितम्। सैज उपत्यकायाः रायलाबिहालक्षेत्रे मेघविस्फोटेन चत्वारि गृहाणि क्षतिग्रस्तानि। अस्मिन् प्रसङ्गे त्रयः जनाः अपवाहिताः इति ज्ञातम्, ये वस्तुनि अपसरयन्ते सति दुर्घटनाग्रस्ताः अभवन्। जिलाप्रशासनेन आश्रय-अन्वेषण-उद्धार-कार्यक्रमाः आरब्धाः। जीवानालायां मेघविस्फोटस्य कारणेन बिहालीग्रामात् लार्जीपर्यन्तं सप्ताधिकाः अवसेतवः प्रक्षालिताः इति सूचनाः प्राप्ताः।

बञ्जारे लघुसेतुः, वाहनम् अपि प्रक्षालितम्
बञ्जार-उपमण्डलस्य बञ्जार-बठाहाड्-मार्गे एकः लघुसेतुः, एकं वाहनम् अपि प्रक्षालितम्। होर्नागाड पटवारकृत चैहनी इत्यस्मिन् गोशाला पूर्णतया क्षतिग्रस्ता अस्ति तथा च कृषिभूमिः अपि

केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलेन नगरपरिवहनं वर्धयितुं पुणे-मेट्रोरेलयानस्य साधित्रिसहस्राधिक-कोटिरूप्यकात्मकाय द्वितीय-चरणीय-विस्ताराय स्वीकृतिः प्रदत्ता

हिमसंस्कृतवार्ता: - पुणे-मेट्रो-रेल्-परियोजनायाः द्वितीय-चरणस्य विस्तारार्थं सर्वकारेण निर्णयः कृतः, यस्य मूल्यं षड्विंशत्युत्तरषड्शताधिक-त्रिसहस्र-कोटिरूप्यकात्मकमस्ति। प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः अध्यक्षतायां केन्द्रीयप्रमुखमन्त्रिसभायाः निर्णयविषयिकं सारसन्देशं यच्छन् सूचना-प्रसारणमन्त्री अश्विनी वैष्णवः अवदत् यत् अस्यां योजनायां त्रयोदशस्थानकैः सह पादोनत्रयोदश-किलोमीटरात्मिका अतिरिक्त-दीर्घता योजयिष्यते।

क्षतिग्रस्ता अस्ति। तस्मिन् एव काले सर्वकारीयप्राथमिकविद्यालयस्य होरनगाड इत्यत्र जलं, मलिनावशेषः अपि प्रविष्टाः सन्ति। गडसा उपत्यकायां हुरलानाला, पञ्जानाला, मनिहारनाला च इत्यत्र पादसेतुभिः सह बहवः अवसेतवः प्रक्षालिताः सन्ति। जिला प्रशासन कुल्लू द्वारा मेघविस्फोटस्य जलोपप्लवस्य च सूचनायाः अनन्तरं आश्रय-उद्धार-कार्यक्रमाय जिलाप्रशासनस्य दलानि प्रेषिताणि सन्ति। एतेषु प्रभावितक्षेत्रेषु अन्वेषण-उद्धार-कार्यक्रमः आरब्धः अस्ति। अतिरिक्त-उपायुक्तः कुल्लू अश्वनीकुमारः अवदत् यत् एनडीआरएफ-दलम् अपि मण्डले पूर्वमेव नियुक्तम् अस्ति येन कस्मिन् अपि आपत्काले शीघ्रं कार्यविधिः कर्तुं शक्यते। उक्तवान् यत् जिलाप्रशासनं निरन्तरं स्थितिं निरीक्षते, प्रभावितानां जनानां कृते सर्वसम्भव साहाय्यं कर्तुं प्रतिबद्धम् अस्ति।

लाहौल उपत्यकायां मार्गाणामवरोधेन २५ पर्यटकाः निरुद्धाः

आदिवासीमण्डलस्य लाहौल-स्पीतऔ क्योटो-चिचम-सम्पर्कमार्गस्य मध्ये आकस्मिकजलप्रलयस्य कारणेन २० तः २५ यावत् पर्यटकाः निरुद्धाः। भूस्खलनस्य, नालिकानां जलप्लावनस्य च कारणेन काजातः समदोपर्यन्तं मार्गः अनेकेषु स्थानेषु अवरुद्धः अस्ति। स्थितिं दृष्ट्वा प्रशासनेन यात्रिकाणां स्थानीयजनानाञ्च अस्मिन् मार्गे यात्रा न कर्तुं कठोरनिर्देशः दत्तः। अत्र लाहौल-उपमण्डले अपि स्थितिः गम्भीरा एव वर्तते। प्रशासनदलानि पर्यटकानाम् निष्कासनार्थं प्रयतन्ते।

धर्मशालायाः खनियारायाः मणुणीखड्डु इत्यत्र तीव्रप्रवाहे 20 जनाः प्रवहिताः

भाजपा दलस्य राष्ट्रियाध्यक्षः जगतप्रकाश नड्डा इत्यनेन उक्तं यत् हिमाचलप्रदेशस्य धर्मशालासमीपे खनियारायाः मनुनीखड्डु इत्यत्र जलप्रवाहस्य आकस्मिकवृद्ध्या अनेके कर्मचारिणः लुप्ताः सन्ति इति दुःखदा वार्ता प्राप्ता। शोकग्रस्तपरिवारेभ्यः अहं गहनतया शोकसंवेदनां प्रकटयामि। संकटस्य अस्मिन् समये प्रत्येकं भाजपा कार्यकर्ता देवभूमेः नागरिकानां कृते यथाशक्ति सहायतां दातुं समर्पितः अस्ति। अहं ईश्वरं प्रार्थयामि यत् सः दिवंगतेभ्यः प्राणिभ्यः शान्तिं प्रयच्छस्व।

CM SUKHU : प्रतिभायाः पुनः अध्यक्षत्वेन काऽपि समस्या नास्ति, मन्त्रिमण्डलस्य विस्तारः अपि शीघ्रमेव

हिमसंस्कृतवार्ता: - **शिमला।** मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखुः अवदत् यत् काङ्ग्रेस-अध्यक्षत्वेन प्रतिभासिंहद्वारा संस्थायां उत्तमं कार्यं कृतम्। यदि प्रतिभासिंह अध्यक्षपदे एव तिष्ठति तर्हि तस्य कोऽपि समस्या नास्ति। मुख्यमन्त्री सुखुः तस्मिन् समये एव उक्तवान् यदा प्रतिभासिंहमहोदयायाः निवृत्तिः नूतनाध्यक्षनियुक्तिविषये च चर्चा गतिं प्राप्तवन्तः। सुखुः सर्वकारे अस्ति इति अवदत्। सङ्घटने प्रतिभासिंहमहोदयायाः कार्यम् उत्तमम् अस्ति। मन्त्रिमण्डलस्य विस्तारः अपि शीघ्रमेव भविष्यति। अस्मिन् विषये यथासमये निर्णयः भविष्यति। अद्यत्वे अपि १४ वर्षाणाम् अनन्तरं कदाचित् हरियाणा-प्रदेशः बीबीएमबी-अवशिष्टांशं कदाचित् पञ्जाब-प्रदेशे च बाधाः सृजति इति मुख्यमन्त्री-महोदयः अवदत्। पञ्जाबप्रदेशेन शपथपत्रं दत्तम् अस्ति। सर्वोच्चन्यायालयात् बृहत्तरं न्यायालयं नास्ति। किशाऊ-जलबन्धस्य निर्माणार्थं तदा एव सहमतिः भवति यदा भारतसर्वकारः ९०:१० इत्यस्य आधारेण स्वस्य सम्पूर्णं धनं ददाति। येषां जलस्य आवश्यकता वर्तते तेभ्यः भारतसर्वकारः ददाति। हिमाचलं स्वयमेव विद्युत् उत्पादनार्थं धनं दातुं प्रार्थ्यते। एतत् न्याय्यं नास्ति। हरियाणासर्वकारेण सर्वोच्चन्यायालये शपथपत्रं दातव्यम्। किशाऊ जलबन्धे वयं अग्रे गमिष्यामः। हिमाचलसर्वकारेण बीबीएमबी परियोजनासु १२% स्वत्वशुल्कं प्राप्तव्यं भवति। यदा बी.बी.एम.बी. हिमाचलस्य कृते मुक्तशक्तिराजकीयः न दीयते। एषा राष्ट्रियनीतिः। हिमाचलप्रदेशे बी.बी.एम.बी. राजस्थाने जनाः अनुबन्धं न प्राप्नुवन्ति स्म। अद्यपर्यन्तं अधिकारः न दत्तः। सम्पूर्णं बिलासपुरं नष्टम् अस्ति। एषः जनानां अधिकारस्य युद्धम् अस्ति।

यदि ४० वर्षाणाम् अनन्तरं २५ मेगावाद् परियोजनाः प्राप्नुमः तर्हि वयं आत्मनिर्भराः भविष्यामः

सः अवदत् यत् यदि 40 वर्षाणाम् अनन्तरं 25 मेगावाद् परियोजनाः प्राप्नुमः तर्हि हिमाचलप्रदेशः स्वावलम्बी भविष्यति। केवलं भारतसर्वकाराद् अधिकारान् याच्यते।

विद्युत् उत्पादनस्य मुख्यः पदार्थः जलम् अस्ति। हिमाचलस्य पञ्चनदीभ्यः लघुनदीभ्यः च जलं आगच्छति। यदा हिमाचलस्य जलात् विद्युत् विक्रयेण लाभः भवति तदा राजकीयं तेषु स्थानेषु न दातव्यं यस्मात् हिमाचलात् जलं आगच्छति यत्र जनानां हानिः अभवत्? सर्वोच्चन्यायालयेन २०११ तमे वर्षे अवशिष्टांशं निर्धारितम्।

शिपकी ला इत्यत्र बहवः पर्यटकाः आगच्छन्ति, लाभप्रदं भविष्यति

शिपकी ला इत्यत्र बहवः पर्यटकाः आगच्छन्ति इति मुख्यमन्त्री अवदत्। लाभप्रदं भविष्यति। यदि ते शिमला, नरकाण्डाद्वारा तत्र आगच्छन्ति तर्हि बहुषु स्थानेषु लाभप्रदं भविष्यति।

Himachal News - पर्यावरणसंरक्षणार्थ धनं वितरिष्यति उच्चस्तरीया समितिः

राष्ट्रीयहरितन्यायाधिकरणस्य आदेशानुसार मुख्यसचिवस्य अध्यक्षतायां निर्मिता समितिः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। राष्ट्रीयहरित-न्यायाधिकरणे हिमाचलसर्वकाराय पर्यावरणसंरक्षणाय, क्षतिपूर्तिराशिसमुचित-विनियोगाय च उच्चस्तरीयसमित्याः निर्माणस्य आदेशः दत्तः आसीत् । एनजीटी इत्यस्य निर्देशानुसारं मुख्यसचिवस्य अध्यक्षतायां सर्वकारेण समितिः निर्मिता अस्ति। अनया समित्या अत्र पर्यावरणसंरक्षणं कठोररूपेण कार्यान्वितं भविष्यति, पर्यावरणक्षतिपूर्तिः अपि सम्यक् आवंटनं कर्तुं शक्यते । अद्यावधि अस्मिन् विषये उच्चस्तरीयसमितिः नासीत् तथा च विभागाः स्वस्तरस्य कार्यं कुर्वन्ति स्म, परन्तु एतस्य विषये बहवः प्रश्नाः उत्थापिताः अभवन्, अस्मिन् विषये

राष्ट्रियहरितन्यायाधिकरणेन हस्तक्षेपः कर्तव्यः आसीत् राज्यप्रदूषणमण्डलाय एतस्य दृढतया पालनार्थं निर्देशाः निर्गताः सन्ति। एतेषां निर्देशानां अनुपालनेन हिमाचलप्रदेशराज्यप्रदूषणनियन्त्रण-मण्डलेन सह उपलब्धानां पर्यावरणक्षतिपूर्तिनिधिनां कुशलतया विवेकपूर्णतया च उपयोगस्य निरीक्षणार्थं मार्गदर्शनार्थं च सर्वकारेण उच्चस्तरीया समितिः निर्मिता अस्ति। अस्याः समित्याः मुख्यसचिवस्य अतिरिक्तं अतिरिक्तमुख्यसचिवः वनः, अतिरिक्तमुख्यसचिवः जलशक्तिः, अतिरिक्तमुख्यसचिवः पर्यावरणं, सचिवः ग्रामीणविकासः, सचिवः नगरविकासः, सदस्यसचिवः प्रदूषणनियन्त्रणमण्डलं च सदस्याः कृताः सन्ति। पर्यावरणविभागस्य निदेशकः अस्याः समित्याः सदस्यसचिवः भविष्यति। समितिः सुनिश्चितं करिष्यति यत् ईसी निधिः एनजीटी-सीपीसीबी-द्वारा निर्गतमार्गदर्शिकानामनुरूपं पर्यावरणसंरक्षणस्य पुनर्स्थापनकार्यस्य च कृते उपयुज्यते।

समितिः नियमितान्तरेण प्रतिक्रियां गृहीयात्

समितिः नियमितान्तरेण प्रगतेः आकलनं कर्तुं, प्रस्तावानां अनुमोदनं कर्तुं, उत्तरदायित्वं सुनिश्चित्य च उपवेशनं करिष्यति। धनस्य उपयोगस्य स्थितिः अनुमोदितानां परियोजनानां कार्यान्वयनस्य च स्थितिः सार्वजनिकप्रकाशनार्थं प्रत्येकं षड्मासेषु राज्यसर्वकारस्य पटले अद्यतनं कर्तुं अस्मिन् विभागे प्रस्तुता भविष्यति।

पाण्डुलिपिविज्ञानं प्रतिलेखनञ्च' विषयक- एकविंशति- दिनात्मक- राष्ट्रियकार्यशालायाः तृतीयदिवसः सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः नलबारी, असमप्रदेशः । केन्द्रीय- संस्कृत-विश्वविद्यालयस्य आर्थिकसाहाय्येन प्रायोज्यमाना कुमारभास्करवर्म- संस्कृतपुरातनाध्ययन-विश्वविद्यालयस्य प्रचेष्टया आयोज्यमाना पाण्डुलिपिविज्ञानं प्रतिलेखनञ्चेति विषयमधिकृत्य २३.०६.२०२५ तः १३.०७.२०२५ दिनाङ्कं यावत् कार्यशाला निरन्तरं प्रवहति। तत्र भारतराष्ट्रस्य नाना प्रान्तेभ्यः पाण्डुलिपिमर्ज्ञाः विषयाधिकारिणो विद्वांसः स्वज्ञानप्रकाशेन जिज्ञासुभ्यः प्रतिभागिभ्यश्च निरन्तरं प्रकाशयन्तस्सन्ति। तस्मिन्नेव क्रमे बुधवासरे २५.०६.२०२५ तमे दिनाङ्के बिहारप्रदेशस्य राजधानीपाटलिपुत्रतः (पटनाख्यनगरात्) स्थानात् स्वनामधन्याः प्रतिभाशालिनो विद्वांसः भवनाथझामहाभागाः समुपस्थिताः अभवन्। तेषामपि चत्वारि सत्राणि जातानि। प्रथमसत्रे वैदिकं मङ्गलाचरणं धरणीशर्मा अकरोत्। सञ्चालनं रणजीतकुमारतिवारीमहोदयाः कृतवन्तः। पुनः आभारतात् समप्राप्तानां प्रतिभागिनां समक्षं स्वकीयं भावज्ञानप्रतिभानुभवादिमिश्रितं पाठ्याश्रितं

पाण्डुलिपि- परिभाषामसितत्त्वविवेचनभेदादिज्ञानञ्च विद्वांसः भवनाथझामहोदयाः दत्तवन्तः। द्वितीयसत्रे पाण्डुलिपिभेदप्रभेदकारणं, तेषु भेदेषु उत्तम- मध्यम- अधमादिवर्णनं चर्चितवन्तः। मध्ये मध्ये प्रतिभागिनां जिज्ञासामपि शमितवन्तः। प्रतिभागिषु महान् सन्तोषः जातः। तृतीयं सत्रं तु अतीवविशिष्टं सत्रमासीत् तस्मिन् सत्रे एकस्याः पाण्डुलिपेः मेरुतन्त्रमिति नामिकायाः साक्षात् प्रतिलेखनमपि ते कारितवन्तः, पुनः तत्र पदच्छेदः पदार्थोक्तीत्यादि रीत्या परिष्करणपि साधितवन्तः। चतुर्थसत्रे तु विश्वविद्यालयस्य महामहोपाध्याय-पण्डित- धीरेन्द्रनाथ- ग्रन्थागारं गत्वा प्रतिभागिनः, मुख्यवक्ताः, संयोजकाः डॉ. रणजीतकुमारतिवारी, डॉ. सुधाकरमिश्रः, डॉ. मैत्रेयीगोस्वामी, डॉ. छविलाल उपाध्याय इत्यादयोऽपि पाण्डुलिपीनां निरीक्षणं कृत्वा कतिपयानां पाण्डुलिपीनां चयनञ्च कृत्वा सम्पादनार्थं संकल्पं कृतवन्तः। पुनरन्ते सभागारमागत्य धन्यवादज्ञापनपुरस्सरमद्यतनीयः कार्यक्रमः पूर्णोऽभवत्।

जलवायुपरिवर्तनस्य कारणेन संकटग्रस्तः ताबो मठः

हिमसंस्कृतवार्ता: - केलाङ्गम्।

हिमाचलप्रदेशस्य वायव्यहिमालयप्रदेशे शताब्दपुरातनानां धार्मिकसांस्कृतिकस्थलानां जलवायुपरिवर्तनं गम्भीररूपेण प्रभावितं भवति। विशेषतः स्पीति- उपत्यकायाः ताबोमठः १९६ ई. इत्यस्य समीपे स्थितः संकटग्रस्तः अस्ति। निरन्तरं प्रचण्डवृष्टिः जलप्रलयः च, हिमशैलानां द्रुतगतिः, अनियमितमानसूनः च इति कारणेन मठप्रशासनेन तत्क्षणमेव भारतीयपुरातत्वसर्वेक्षणस्य (ASI) साहाय्यं प्राप्तम् उल्लेखनीयं यत् ताबो मठः समुद्रतलात् प्रायः १०,००० पादपर्यन्तं ऊर्ध्वतायां स्थितः अस्ति, हिमालयस्य धरोहरस्य बौद्ध-आध्यात्मस्य च केन्द्रं मन्यते अयं मठः अद्वितीयवास्तुकला, प्राचीनचित्रकला, सांस्कृतिकमहत्त्वं च इति कारणेन विश्वप्रसिद्धः अस्ति। मठस्य पुरोहितः लामा सोनम कुङ्गा अवदत् यत्, "अस्माभिः भारतीयपुरातत्वसर्वेक्षणतः अस्थाईछदेः निर्माणाय जननिष्कासनाय व्यवस्थां कर्तुं निवेदनं कृतम्। सः अवदत् यत् एएसआई-अधिकारिणः स्थलं गतवन्तः परन्तु अद्यापि कोऽपि कार्यविधिः न कृता। प्रचण्डवृष्ट्या काष्ठस्तम्भेषु भग्ना, मैत्रेयमन्दिरस्य भित्तिषु सूजनं, जलस्य प्रवाहः च मृदाधारितसंरचनानां चित्राणां च क्षतिं जनयति। एतानि अमूल्यस्मारकानि रक्षितुं हिमालयस्य तापस्य वर्धमानं संकटं च निबद्ध एएसआई, राज्यसर्वकारः, आपदाप्रबन्धनसंस्थाः च तत्कालं कार्यविधिः कर्तुं विशेषज्ञाः स्थानीयसमुदायाः च आग्रहं कुर्वन्ति। ते अवदन् यत् यदि मठस्य पुनर्निर्माणे किमपि विलम्बः भवति तर्हि एषः धरोहरः सदा नष्टः भवितुम् अर्हति।

नवविवहित्याः अश्रवाः

अद्य नयने अश्रवाः
मुखे मूकं तु शब्दानि
भग्नं भवित्वा अपतन्
महं पुरतः स्वजानि /

हर्षं यच्छतुं ऐच्छम्
मया लब्धं तु व्यथां
कथं मम हर्षं यात्रा
अभवत् शव यात्रां /

यस्य प्रीत्यर्थं जीवनं
कथं त्यक्त्वा मया गतं
कृष्णं अभवत् आर्द्रयाः
हलदिकयाः वर्णं /

किं लब्धं त्वया, मृत्यो,
महं प्रदयित्वा धासं?
अर्थहिनं तु दृश्यते
अधुना जीवन आभासं /

किन्तु जीवितुं इच्छामि
आशां धृत्वा तु अन्तरे
अद्य मामेव अश्रवाः
धः सकलानां नेत्रे /

विद्यावाचस्पति जोगेश्वरः नान्दुरकरः
nandurkarjogeshwar@gmail.com

जीणा चंगरां दा बांका

जीणा चंगरां दा बड़ा बांका
डुहम्पी डुहम्पी नदियां डुहगड़े नालू
उच्चो उच्चो रिहड़ियां उल्यडे कुआलू
ऊचियां ऊचियां ढांकां ढांकां... जीणा...
छैल छैल गब्रू बांकियां नारां
सैलियां सैलियां बांकियां धारां
नीर मगरू रा बड़ा बांका बांका... जीणा...
गोरा गोरा मुखड़ा नैन कजरारे
दिक्खी दिक्खी दिलडू भरदा उड़ारे
चुक्की झुण्डलू जेद जेद झांकां झांकां। जीणा
नौकरी फौजारी नित गम्मीदी
बैरियां दी जिंद डरदेयां कब्बदी
गिणदे शहीदां जो अज आंका आंका... जीणा

पर्यावरणसंरक्षणं दृष्ट्वा राज्यसर्वकारः राज्ये विद्युत्वाहनानां प्रचारं कुर्वन् अस्ति तथा च अस्मिन् दिशि स्वास्थ्यविभागाय ई-द्विचक्रिकाः प्रदत्ताः-

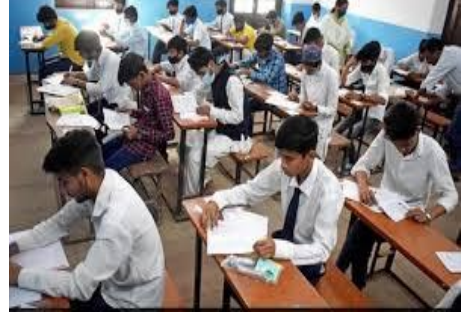

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः ओकराजसिमलातः १२ ई-द्विचक्रिकाः हरिद्वजं प्रदर्शय प्रेषितवान्। हिमाचलप्रदेशराज्यस्य एड्सनियन्त्रणसमित्या स्वास्थ्यविभागाय प्रदत्ताः एताः ई-द्विचक्रिकाः राज्यस्य अष्टसु जनपदेषु नियोजिताः भविष्यन्ति। एच.आई.वी., एस.टी.आई., टी.बी., हेपेटाइटिस-रोगेण पीडितानां रोगिणां गृहसमीपे औषधानां, परीक्षणस्य, परामर्शस्य च उत्तमसुविधाः प्रदातुं सर्वकारस्य अस्य उपक्रमस्य उद्देश्यम् अस्ति राज्ये कोऽपि व्यक्तिः उत्तमचिकित्सासुविधाभ्यः वंचितः न भवेत् इति दृष्ट्वा हिमाचले प्रथमवारं एतादृशः समर्पितः प्रयासः कृतः। सर्वकारस्य एतेन संवेदनशीलनिर्णयेन एतैः रोगैः पीडितानां रोगिणां कृते उत्तमाः स्वास्थ्यसेवाः उपलभ्यन्ते, तेषां कृते औषधानां उपलब्धता सुनिश्चिता भविष्यति येन ते स्वस्थजीवनं यापयितुं शक्नुवन्ति। स्वास्थ्यविभागस्य राज्यस्य एड्सनियन्त्रणसमित्याः च एतस्याः उपक्रमस्य प्रशंसाम् कुर्वन् मुख्यमन्त्री उक्तवान्

यत् एच.आई.वी. राज्यं एच.आई.वी.-मुक्तं कर्तुं सर्वकारस्य जनानां च सामूहिकं दायित्वम् अस्ति। एताः ई-द्विचक्रिकाः सर्वकारस्य प्रयत्नान् अधिकसुदृढां करिष्यन्ति इति सः विश्वासं प्रकटितवान्। सः अवदत् यत् राज्ये ६ सहस्राधिकाः जनाः एच.आई.वी.ग्रस्ताः सन्ति। सः अवदत् यत् पर्यावरणसंरक्षणं दृष्ट्वा राज्यसर्वकारः राज्ये विद्युत्वाहनानां प्रचारं कुर्वन् अस्ति तथा च अस्मिन् दिशि स्वास्थ्यविभागाय ई-द्विचक्रिकाः प्रदत्ताः। स्वास्थ्य-परिवार-कल्याणमन्त्री डॉ. (कर्नल) धनीराम-शण्डिलः अवदत् यत् राज्यस्य एड्स-नियन्त्रण-समितिः समूहं विश्वविद्यालयेषु, महाविद्यालयेषु, औद्योगिक-प्रशिक्षण-संस्थासु च स्थापितानां ४७१ रेड-रिबन्-क्लबानां माध्यमेन सक्रियरूपेण कार्यं कुर्वती अस्ति। तेन सह विद्यालयेषु किशोरशिक्षाकार्यक्रमाः अपि प्रचलन्ति। सः अवदत् यत् युवासेवाविभागः क्रीडाविभागः नेहरूयुवाकेन्द्रसङ्घटनम् अपि मिलित्वा विद्यालयात् बहिः युवानां मध्ये एच.आई.वी. जागरुकतायै कार्यं कुर्वन्ति।

CBSE इत्यनेन 2026 तः वर्षे द्विवारं 10 कक्षायाः बोर्डपरीक्षाः कर्तुं मानदण्डाः अनुमोदिताः

हिमसंस्कृतवार्ता:। CBSE इत्यनेन 2026 तः वर्षे द्विवारं 10 कक्षायाः बोर्डपरीक्षाः कर्तुं मानदण्डाः अनुमोदिताः। एषा सूचना परीक्षा नियन्त्रकेन संयमभारद्वाजेन दत्ता अस्ति। सीबीएसई वर्षे द्विवारं दशमवर्गस्य बोर्डपरीक्षां करिष्यति। प्रथमचरणे फेब्रुवरीमासे भविष्यति, द्वितीयचरणे मेमासे भविष्यति। भवद्भ्यः वदामः यत् प्रथमचरणस्य बोर्डपरीक्षायां १० कक्षायाः छात्राणां उपस्थितिः अनिवार्यः अस्ति, द्वितीयचरणे वैकल्पिकं भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनं एकवारमेव भविष्यति। एतस्य निर्णयस्य अनन्तरं छात्रेभ्यः अकपरिष्कारस्य अवसरः प्राप्यते। यदि प्रथमचरणस्य छात्रस्य अङ्काः न्यूनाः सन्ति तर्हि सः द्वितीयचरणे उत्तमं प्रदर्शनं कृत्वा उन्नतिं कर्तुं समर्थः भविष्यति। केन्द्रीयमाध्यमिकशिक्षामण्डलेन दशमवर्गस्य कृते वर्षे द्विवारं बोर्डपरीक्षां कर्तुं मानदण्डाः अनुमोदिताः, यत् नूतनराष्ट्रीयशिक्षानीति अनुशंसितं प्रावधानमस्ति। सीबीएसई परीक्षा नियन्त्रकः संयम भारद्वाजः अवदत् यत् प्रथमचरणं फरवरीमासे द्वितीयं च मेमासे भविष्यति। उभयचरणयोः परिणामः एप्रिल-जून-मासेषु घोषितः भविष्यति। प्रथमचरणस्य छात्राणां उपस्थितिः अनिवार्यं भविष्यति द्वितीयचरणे तु वैकल्पिकं भविष्यति। विज्ञानं, गणितं, सामाजिकविज्ञानं, भाषा च एतेषु कस्मिन् अपि त्रयेषु विषयेषु छात्राणां प्रदर्शनम् उत्तमं कर्तुम् अनुमतिः भविष्यति। अनुमोदितमान्यतानुसारं शीतकालीनसत्रे भागं गृह्यन्तः विद्यालयानां दशमश्रेणीयाः छात्राः कस्मिन् अपि चरणे बोर्डपरीक्षायां उपस्थिताः भवितुम् विकल्पं प्राप्नुयुः। शैक्षणिकसत्रे एकवारमेव आन्तरिकमूल्यांकनं भविष्यति। सीबीएसई फरवरीमासे मानदण्डस्य प्रारूपं घोषितवान् आसीत्। पश्चात् हितधारकाणां प्रतिक्रियायै सार्वजनिकक्षेत्रे स्थापितम्। एषः निर्णयः नूतनशिक्षानीतेः अनुशंसानाम् अनुरूपः अस्ति, यस्य अनुसारं बोर्डपरीक्षायाः "उच्च-दाव-पक्षस्य" उन्मूलनार्थं सर्वेषां छात्राणां कृते कस्मिन् अपि विद्यालयवर्षे द्वयोः अवसरयोः परीक्षायां उपस्थितुं अनुमतिः भविष्यति।

26 जून अन्ताराष्ट्रीयनशानिरोधकदिवसः

मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगस्य अवैधव्यापारस्य च विरुद्धम् अन्ताराष्ट्रीयदिवसः

मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगस्य अवैधमादकद्रव्यव्यापारस्य च विरुद्धं संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य अन्तर्राष्ट्रीयदिवसः अस्ति। १९८९ तमे वर्षात् २६ जून दिनाङ्के प्रतिवर्षं अस्य उत्सवः आचर्यते। २६ जून दिनाङ्कः चीनदेशे प्रथमस्य अफीमयुद्धस्य पूर्वमेव १८३९ तमे वर्षे जूनमासस्य २५ दिनाङ्के समाप्तस्य गुआङ्गडोङ्ग-नगरस्य ह्यूमेन्-नगरे लिन्-जेक्सु-महोदयस्य अफीम-व्यापारस्य उन्मूलनस्य स्मरणं भवति १९८७ तमस्य वर्षस्य डिसेम्बर-मासस्य ७ दिनाङ्के महासभायाः संकल्पेन ४२/११२ इत्यनेन एतस्य पालनस्य स्थापना अभवत्। १९८७ तमे वर्षे जूनमासस्य २६ दिनाङ्के १९८७ तमे वर्षे जूनमासस्य १७-२६ दिनाङ्के वियाननगरे आयोजिते मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगस्य अवैधव्यापारस्य च अन्तर्राष्ट्रीयसम्मेलने महत्त्वपूर्णग्रन्थद्वयं (मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगनियन्त्रणे भविष्यस्य क्रियाकलापस्य व्यापकबहुविषयकरूपरेखा तथा मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगस्य अवैधव्यापारस्य च अन्तर्राष्ट्रीयसम्मेलने) स्वीकृतम्। सम्मेलने अनुशंसितं यत् विरुद्धयुद्धस्य महत्त्वं चिह्नितुं वार्षिकदिवसस्य पालनम् करणीयम्। प्रायः मादकद्रव्यविरोधिभिः ६/२६ इति उच्यते। गांजाधूमपानकर्तृणां भाङ्गस्य दिवसरूपेण उत्सवस्य "४/२०" इत्यस्य प्रयोगस्य विषये एकं नाटकमस्ति। संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य २००७ तमे वर्षे विश्वमादकद्रव्यप्रतिवेदने अवैधमादकद्रव्यव्यापारस्य मूल्यं प्रतिवर्षं ३२२ अरब अमेरिकीडॉलर इति निर्धारितम्। अभियानानि, सभाः, पोस्टर-निर्माणं, अन्ये च बहवः कार्यक्रमाः आयोजिताः सन्ति। विभिन्नदेशेभ्यः जनाः मिलित्वा एतत् दिवसम् आचरन्ति। यथा यथा औषधस्य प्रयोगः वर्धते तथा तथा दिवसस्य महत्त्वं अधिकं भवति।

हिमसंस्कृतवार्ता: